

Participar del món de Hannah Arendt

VIDA DE L'AUTORA I LA SEVA OBRA

Hannah Arendt (Hannover, 1906 - Nova York, 1975) va ser una pensadora, teòrica política i escriptora alemanya que va néixer en el si d'una família jueva d'origen asquenazita, però assimilada. Va estudiar filosofia a la Universitat de Marburg amb Edmund Husserl, Karl Jaspers i Martin Heidegger. Després d'acabar els estudis, Arendt va treballar com a periodista a Alemanya i va cobrir la Subcomissió de Drets Humans de les Nacions Unides per a la premsa alemanya, així com el mediàtic judici d'Eichmann.

Després de l'ascens del nazisme al seu país natal i més concretament després de l'incendi del Reichstag, l'any 1933, es va exiliar a París, on va residir fins al 1941, any en què es va traslladar als Estats Units, on va viure com a apàtrida fins al 1951. Allà va continuar la seva carrera com a escriptora i professora universitària. L'experiència de l'exili i també de l'auge del totalitarisme, condicionarà el seu pensament. Així, optarà per repensar el sentit de la política i presentar noves categories, atès que les categories tradicionals van quedar pervertides pels tràgics esdeveniments de mitjan segle XX.

No és, doncs, d'estranyar que sigui coneguda pel seu treball en temes com la teoria política, la filosofia moral i els drets humans. La seva obra més coneguda és *Eichmann a Jerusalem* (1963), una anàlisi de la figura de l'oficial nazi Adolf Eichmann, el qual no sentia cap remordiment pels crims que havia comès; perquè, segons ell, només complia ordres, seguia la llei al peu de la lletra. És en aquest moment que Arendt, que donava cobertura informativament del cas per *The New Yorker*, va encunyar el concepte de «banalitat del mal», que duria el subtítol del seu llibre ja esmentat per referir-se a l'actuació d'Eichmann. Cal destacar que també és autora d'*Els orígens del totalitarisme* (1951), *La condició humana* (1958) o *Sobre la violència* (1970), per citar-ne alguns.

Va morir d'un infart a Nova York, a l'edat de seixanta-nou anys. La seva obra, així com termes que ha popularitzat, com ara «banalitat del mal», «violència legítima», «vida activa» o «espais d'actuació», han tingut un impacte profund en la filosofia i la teoria política, i, per això, els seus escrits continuen essent estudiats i debatuts en l'actualitat.

LA NOSTRA LECTURA

Participar del món no és el títol que rep aquest llibre, però sí que és un títol que podria ser molt arendtià. Per què? Perquè per a la nostra autora el concepte de participar del món no vol dir altra cosa la importància de viure en un context i també la possibilitat i la determinació d'actuar. En aquest cas, el context específic és el de pertànyer al poble jueu en un període de terror, guerra i extermini com el que va viure la vella Europa a mitjan segle XX.

De fet, tampoc es tracta ben bé d'un llibre, sinó que és el primer compendi que el lector català té dels articles escrits produïts per la pensadora jueva del 1941 al 1945. Anys que Arendt va analitzar, després de fugir d'Europa i arribar a sòl nord-americà, no només el que se succeïa a Europa, sinó també el creixent sionisme d'arreu del món. Per una banda, hi trobem els articles publicats a la revista *Aufbau*, entre 1941 i 1945. I també hi podem trobar les reunions d'un acabat de fundar *Jove Grup Jueu* (en alemany, *Jüngjudische Gruppe*) que es reuní durant l'any 1942 i que va ser creat per Arendt i el sociòleg Joseph Maier.

En aquests textos de joventut d'Arendt descobrim que la pensadora viu un procés d'identitat jueva, que no és ni religiós ni cultural, sinó polític. Que, fet i fumut, es tradueix amb defensar-se si t'ataquen per ser jueva, per pertànyer al poble jueu. I que troba subterfugi en el sionisme, tot i que també el pugui criticar. És per això que en els articles sobre la qüestió jueva s'hi discutiran temes més particulars com ara les tendències dels grups sionistes o la necessitat de crear un exèrcit jueu. Però tot això només seran els casos particulars perquè en el fons Arendt pot universalitzar moltes de les coses que diu i fer-nos preguntar: quina actitud tenim en situacions d'emergència, quan l'existència mateixa dels éssers humans està en perill; quines conseqüències pot tenir no intentar viure en pau amb els veïns; què significa participar i pactar; i, per descomptat, quina responsabilitat tenim davant del món.